

METINĖ EPLSAF 2020 METŲ ĮGYVENDINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

Bendra informacija

Pagalbos maistu ir (arba) pagrindinės materialinės pagalbos veiksmų programos dėl paramos iš Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo Lietuvoje (toliau – veiksmų programa) įgyvendinimo ataskaita už 2020 m. yra parengta vadovaujantis 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (toliau – Reglamentas Nr. 223/2014) ir 2014 m. liepos 17 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 1255/2014 kuriuo, nustatant metinių ir galutinių ataskaitų turinį, įskaitant bendrą rodiklių sąrašą, papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 223/2014 dėl Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (toliau – Reglamentas Nr. 1255/2014) nuostatomis.

Ataskaitos tikslas – apžvelgti veiksmų programos įgyvendinimo pažangą per 2020 m., išreikštą stebėsenos ir finansinių rodiklių pasiekimo rezultatais.

Projektų partneriai

EPLSAF finansavimas skiriamas projektų vykdytojui, kuris projektus įgyvendina su projektų partneriais. Projekto partnerius, atranka vadovaujanti institucija pagal Organizacijų partnerių atrankos aprašo (Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. kovo 31 d. įsakymu Nr. A1-163 „Dėl Organizacijų partnerių, dalyvaujančių įgyvendinant Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo lėšomis finansuojamus projektus, atrankos aprašo patvirtinimo“) (toliau – Partnerių atrankos aprašas) reikalavimus.

EPLSAF projektų partneriais 2020 m. buvo visos (60) Lietuvos Respublikos savivaldybių administracijos ir 2 atrinktos nevyriausybinės organizacijos (toliau – NVO):

- labdaros ir paramos fondas „Maisto bankas“ (toliau – LPF Maisto bankas);
- Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija.

Marijampolės krašto samariečių bendrija (toliau – Marijampolės samariečiai) 2020 m. kovo 5 d. buvo išbraukta iš partnerių sąrašo po žiniasklaidoje pasirodžiusių pranešimų apie organizacijos vadovės atžvilgiu atliekamo ikiteisminį tyrimo dėl sukčiavimo, svetimo turto pasisavinimo ir aplaidaus buhalterijos tvarkymo ir teismui jai paskelbus baudžiamąjį įsakymą. Siekdama įsitikinti, kad nusikalstama veika, vykdyta įstaigos vadovės, nėra susijusi su EPLSAF įgyvendinimu ar šios programos lėšomis įsigytais produktais ir prekėmis, vadovaujanti, tarpinė ir audito institucijos atliko būtinus patikrinimus, po kurių įsitikinta, kad vykdyta nusikalstama veika su EPLSAF veiklų tinkamumu ir patirtų išlaidų teisėtumu nesusijusi. Marijampolės savivaldybės administracija nutraukė jungtinės veiklos sutartį su Marijampolės samariečiais ir pasirašė naują bendradarbiavimo sutartį su LPF Maisto banku. Partnerių pasikeitimas Marijampolės savivaldybėje neturėjo neigiamos įtakos paramos gavimui ir paskirstymui labiausiai nepasiturintiems asmenims.

Vadovaujantis Partnerių atrankos aprašu, partnerių sąrašo nereikia sudarinėti prieš kiekvieną kvietimą teikti paraišką. Organizacijoms, norinčioms būti įtrauktoms į partnerių sąrašą, yra numatyta galimybė tai padaryti be išankstinio vadovaujančios institucijos kvietimo. Vadovaujanti institucija, gavusi paraišką dėl įtraukimo į partnerių sąrašą, įvertina gautos paraiškos atitikimą keliamiems reikalavimams, nurodytiems Partnerių atrankos apraše ir įtraukia į partnerių sąrašą bet kuriuo metu. Savivaldybių administracijos savo nustatyta tvarka pasirenka su kuriomis iš partnerių sąrašė esančių organizacijų planuoja bendradarbiauti konkrečioje savivaldybėje arba veikia savarankiškai.

Savarankiškai veikiančios savivaldybių administracijos sudaro paramos gavėjų sąrašus, užtikrina, kad turi centrinius sandėlius ir dalijimo punktus, priima maisto produktus į centrinius sandėlius, paskirsto juos į dalijimo punktus ir užtikrina jų išdalinimą labiausiai skurstantiems gyventojams bei vykdo papildančių priemonių įgyvendinimą.

Savivaldybių administracijos, kurios veikia kartu su organizacija pasirinkta iš vadovaujančios institucijos patvirtino partnerių sąrašo, atsako tik už paramos gavėjų sąrašų sudarymą, tuo tarpu

pasirinkta partnerio organizacija rūpinasi centrinių sandėlių užtikrinimu, maisto produktų priėmimu į centrinius sandėlius, jų paskirstymą į dalijimo punktus ir paramos išdalinimą labiausiai skurstantiems gyventojams. Savivaldybės administracija savo iniciatyva gali prisidėti ir prie kitų veiklų įgyvendinimo kartu su partnerio organizacija (sandėliavimo ir (ar) dalijimo). Papildančias priemones gali vykdyti tiek savivaldybės administracija, tiek partnerio organizacija arba abi kartu.

2020 m. projektų įgyvendinimo metu 30 savivaldybių administracijų veikė savarankiškai visose projekto veiklose; 24 savivaldybių administracijos bendradarbiavo su LPF Maisto banku ir 6 savivaldybių administracijos su Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija, kurios padėjo savivaldybių administracijoms priimti paramą, ją paskirstyti gyventojams, rūpinosi papildančių veiklų įgyvendinimu. Institucinė partnerystė yra nusistovėjusi ir ilgalaikė, todėl vienintelis pokytis įvykęs 2020 m., tai Marijampolės savivaldybės administracijos bendradarbiavimo pradžia su LPF Maisto banku dėl aukščiau šiame skyriuje nurodytos priežasties.

EPLSAF tikslinė grupė

Kaip apibrėžta veiksmų programoje, vadovaujanti institucija, konsultuodamasi su socialiniais partneriais, yra priėmusi sprendimą, kad EPLSAF paramos gavėjai bus nustatomi vadovaujantis 2013 m. liepos 1 d. Lietuvos Respublikos piniginės paramos nepasiturintiems asmenims įstatymo nuostatomis, t. y. nustatant asmens pajamas ir jų santykį su įstatyme patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų valstybės remiamų pajamų dydžiu (toliau – VRP). 2020 m. vienas VRP dydis buvo lygus 125 eurams ir tai sudarė 3 eurus daugiau nei buvo 2019 m.

Projektų finansavimo sąlygų apraše (toliau – PFSA) nustatyta, kad EPLSAF paramos gavėjais yra laikomi asmenys, kurių vidutinės mėnesinės pajamos neviršija Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų valstybės remiamų pajamų (toliau – VRP) 1,5 dydžio per mėnesį (t. y. 187,50 eurų). Tuo pat metu savivaldybių administracijos turėjo teisę taikyti išimtį (pvz., netekto maitintojo, sunkios ligos, vieno iš tėvų auginančio vaikus, daugiavaikių šeimų, socialinės rizikos šeimų ir pan. atvejais) ir nustatyti, kad EPLSAF paramą gali gauti ir tie asmenys, kurių gaunamos pajamos yra didesnės. Kiekviena savivaldybė individualiai nusistato galimos išimties „lubas“, dažniausiai tai sudaro 2,2–2,5 VRP dydžius arba 275–312,50 Eur asmeniui.

Bendras 2020 m. individualių asmenų skaičius, gavusių EPLSAF paramą sudarė 183411 asmenų arba 6,56 proc. visų Lietuvos gyventojų skaičiaus. Palyginimui bendras 2019 m. asmenų, gavusių EPLSAF paramą skaičius – 191783 asmenys arba 6,86 proc. visų Lietuvos gyventojų skaičiaus. 2020 m. EPLSAF paramą gavo 8372 asmenimis mažiau nei 2019 m. ir net 13785 asmenimis mažiau nei 2018 m. Tikslinės grupės asmenų mažėjimas susijęs su didėjančiomis Lietuvos gyventojų pajamomis (darbo užmokestis, pensijos), taip pat dėl iniciatyvos, kuria siekta padėti COVID-19 pandemijos metu praradusiems darbą asmenims, jiems išmokant darbo paieškos išmoką. Pastaroji problema buvo išspręsta sugriežtinus darbo paieškos išmokų gavimo sąlygas, todėl tikėtina, kad dalis asmenų vėl gaus EPLSAF paramą. Šalia šių faktorių reikia paminėti ir tai, kad pandemijos metu išryškėjo stigmos problema, nes su ekonominiais sunkumais susidūrė ir asmenys, kurie prieš tai nebuvo susidūrę su socialinės paramos sistema – dalis asmenų atsisakė EPLSAF paramos, nors turėjo teisę ją gauti.

Informacija apie EPLSAF paramos gavėjus renkama, atsižvelgiant į Reglamente Nr. 1255/2014 numatytas stebėsenos rodiklių kategorijas:

- 65 m. ir vyresni asmenys;
- 15 m. ir jaunesni asmenys;
- neįgalieji;
- migrantai, tautinės mažumos, pabėgėliai, užsienio kilmės asmenys;
- benamiai.

Kaip asmuo gauna EPLSAF paramą?

Asmuo, norinti gauti EPLSAF paramą, turi kreiptis į atitinkamos savivaldybės administraciją arba seniūniją ir užpildyti prašymą, kuriame nurodomi duomenys apie asmenį, bendrai gyvenančius asmenis, asmens ir bendrai gyvenančių asmenų veiklos pobūdį, gaunamas pajamos bei pateikti kitą paramai gauti reikalingą informaciją.

Papildomi veiksmai prasidėjus COVID-19 pandemijai

Lietuva, kaip ir kitos valstybės narės, 2020 m. pradžioje susidūrė su labai dideliu iššūkiu, kaip valdyti situaciją dėl COVID-19 pandemijos ir užtikrinti saugų EPLSAF paramos teikimą nepasiturintiems žmonėms, tuo pačiu apsaugant ir socialinius darbuotojus bei savanorius. Visų baimės, nežinojimas ir patirties stygius vertė svarstyti įvairius scenarijus, nes Lietuvoje itin sparčiai artėjo balandžio mėn. EPLSAF paramos dalijimas, esant itin sunkiai situacijai ir įvestam karantinui. Susidoroti su iššūkiu padėjo visų EPLSAF administravime dalyvaujančių institucijų susitelkimas ir itin didelė partnerių motyvacija nepalikti ir taip uždarytų namuose žmonių be jiems būtinos EPLSAF paramos.

Vadovaujanti institucija kreipėsi į Europos Komisiją su prašymu dėl techninės pagalbos lėšų panaudojimo maišams, skirtiems maisto produktams ir higienos prekėms iš anksto supakuoti, įsigyti bei medicininėms apsaugos priemonėms įsigyti (respiratoriams, plastikiniams veido skydeliams, dezinfekciniam rankų skysčiui, vienkartinėms pirštinėms ir pan.). Per 2020 m. partneriams buvo išdalinta 20000 vnt. respiratorių, 2700 pakuočių (po 100 vnt. pakuotėje) pirštinių, 3104 butelių dezinfekcinio skysčio, 4000 vnt. plastikinių veido skydelių, 770000 vnt. plastikinių maišelių, skirtų maisto produktams ir higienos prekėms pakuoti.

Partneriai itin stipriai prisidėjo prie to, kad dalijimai įvyktų, aktyviai ieškojo savanorių, pritraukdami ne tik aktyvų jaunimą, bet ir žmones, kurie savo pavyzdžiu siuntė žinutę, kitiems potencialiems savanoriams; moteris baikeres, žinomus Lietuvos krepšinio atstovus, teisininkus ir kt. Partneriai siekė produktus, bent jau pandemijos pradžioje pristatyti žmonėms tiesiai į namus, kad išvengtų bet kokio žmonių buriavimosi ir galimybės virusui plisti. Partnerių dėka ir jų pastangomis visas dalijimo procesas per 2020 m. vyko sklandžiai ir kaip buvo planuota.

Projektų atranka ir įgyvendinimas

2020 m. projekto vykdytojas baigė įgyvendinti dvimetį 2019–2020 m. projektą „Parama maisto produktams ir higienos prekėms“. Įgyvendindamas šį projektą projekto vykdytojas buvo atsakingas už:

- maisto produktų ir higienos prekių viešųjų pirkimų vykdymą;
- įsigytų maisto produktų ir higienos prekių tiekimo grafikų iki partnerių centrinių sandėlių sudarymą;
- bendradarbiavimą su projekto partneriais ir maisto produktų bei higienos prekių tiekėjais;
- atsiskaitymą už įgyvendintas projekto veiklas vadovaujančiai institucijai ir kt.

2020 m. buvo įsigyti ir labiausiai nepasiturintiems asmenims išdalinti šie maisto produktai: pirmos rūšies kvietiniai miltai, miltų mišinys keksui, makaronai, grikių kruopos, ryžių kruopos, baltasis cukrus, rapsų aliejus, kiaulienos konservai, vištienos konservai, dviejų rūšių konservuota daržovių sriuba, konservuoti žirneliai, keptos pupelės pomidorų padaže, saldūs sausi pusryčiai, avižiniai sausainiai, saldintas tirštintas pienas, greitai paruošiama avižų košė su uogomis, UAT pienas, razinų ir riešutų mišinys.

Iš šių 19 maisto produktų buvo sudaryti 6 maisto produktų krepšeliai, kurie buvo dalijami 2020 m. vasario, balandžio, birželio, rugpjūčio, spalio ir gruodžio mėnesiais. Maisto produktų krepšeliai buvo paskirstomi pagal savivaldybes, atsižvelgiant į partnerių pateiktą informaciją apie labiausiai skurstančių asmenų skaičių konkrečioje savivaldybėje.

Visi tikslinės grupės atstovai gavo vienodus maisto produktų krepšelius. Maisto produktai atskirų dalijimų metu buvo rotuojami po 8–9 produktus.

Projekto įgyvendinimo metu partneriai taip pat vykdė įvairias papildančias priemones. Papildančios priemonės nuosekliai buvo vykdomos visose Lietuvos savivaldybėse, tačiau atsižvelgiant į tai, kad Covid-19 pandemija trukdė organizuoti tam tikras veiklas, maksimaliai buvo siekiama veiklas vykdyti per suvaržymų atlaisvinimus, ypatingai vasaros ir ankstyvo rudens laikotarpiais. Dalyje savivaldybių papildančiomis priemonėmis rūpinosi LPF Maisto bankas, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija, savarankiškai veikiančios savivaldybės pačios pasirūpino papildančių veiklų organizavimu.

Didžiausias dėmesys buvo skiriamas vaikams, vyresnio amžiaus asmenims ir moterims. Dalis veiklų buvo teisinės, medicininės, psichologinės konsultacijos, mokymai kaip tvarkyti asmeninius finansus, pilnavertiškiau maitintis ir kt.

Bendrieji rodikliai*Išteklų rodikliai*

Identifikacinis kodas	Rodiklis	Matavimo vienetas	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Sukauptoji vertė
1	Visa tinkamų finansuoti viešųjų išlaidų, patvirtintų dokumentuose, kuriuose nustatomos veiksmų rėmimo sąlygos, suma	EUR	11 606 522,24	16 417 000,00	0,00	32 834 000,00	6 000 000,00	24 000 000,00	0,00				90 857 522,24
2	Visa įgyvendinant veiksmus paramos gavėjų patirtų ir sumokėtų tinkamų finansuoti viešųjų išlaidų suma	EUR	3 395 723,21	13 124 242,72	11 404 777,00	3 326 872,20	8 313 752,94	7 062 289,32	8 932 428,28				55 560 085,67
2a	Visa įgyvendinant veiksmus, susijusius su pagalbos maistu teikimu, paramos gavėjų patirtų ir sumokėtų tinkamų finansuoti viešųjų išlaidų suma (kai tinkama)	EUR	3 395 723,21	13 124 242,72	11 404 777,00	3 326 872,20	7 558 387,03	5 738 660,31	7 596 318,53				52 144 981,00
2b	Visa įgyvendinant veiksmus, susijusius su pagrindinės materialinės pagalbos teikimu, paramos gavėjų patirtų ir sumokėtų tinkamų finansuoti viešųjų išlaidų suma (kai tinkama)	EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	755 365,91	1 323 629,01	1 336 109,75				3 415 104,67
3	Visa Komisijai deklaruota tinkamų finansuoti viešųjų išlaidų suma	EUR	0,00	0,00	11 004 687,00	13 807 520,38	8 602 357,35	7 062 289,32	4 918 692,55				45 395 546,60

Paskirstytos pagalbos maistu produkto rodikliai

Identifikacinis kodas	Rodiklis	Matavimo vienetas	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Sukauptoji vertė
4	Vaisių ir daržovių kiekis	tonos	0,00	75,16	139,81	362,36	272,76	434,27	523,95				1 808,31
5	Mėsos, kiaušinių, žuvies ir jūros gėrybių kiekis	tonos	142,98	185,64	260,53	338,74	363,89	418,67	398,33				2 108,78
6	Miltų, duonos, bulvių, ryžių ir kitų krakmolingų produktų kiekis	tonos	2 388,89	3 669,17	3 486,63	2 755,38	2 559,62	1 970,14	1 233,90				18 063,73
7	Cukraus kiekis	tonos	371,00	906,56	676,60	715,94	709,62	537,25	506,24				4 423,21
8	Pieno produktų kiekis	tonos	0,00	182,84	333,63	359,24	434,85	407,16	387,72				2 105,44
9	Riebalų, aliejaus kiekis	tonos	426,72	540,55	610,58	832,52	680,80	488,93	471,68				4 051,78
10	Perdirbtų maisto produktų, kitų maisto produktų (nepriskirtų prie minėtų kategorijų) kiekis	tonos	0,00	365,10	407,50	1 066,88	914,21	859,82	989,91				4 603,42
11	Paskirstytos pagalbos maistu bendras kiekis	tonos	3 329,59	5 925,02	5 915,28	6 431,06	5 935,75	5 116,24	4 511,73				37 164,67
11a	Tik už maisto vežimą, skirstymą ir sandėliavimą pagal VP sumokėta dalis	%	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				
11b	EPLSAF lėšomis bendrai finansuoto maisto dalis, atitinkanti partnerių organizacijų paskirstytą bendrą maisto kiekį	%	71,50	59,16	52,27	54,76	52,32	47,87	45,05				
12	Bendras paskirstytų valgio porcijų, iš dalies arba visiškai finansuotų pagal VP, skaičius	skaičius	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				0,00
13	Bendras paskirstytų maisto daiktų, iš dalies arba visiškai finansuotų pagal VP, skaičius	skaičius	755 660,00	1 468 371,00	1 220 445,00	1 034 848,00	1 078 851,00	1 043 767,00	999 623,00				7 601 565,00

Paskirstytos pagalbos maistu rezultato rodikliai

Identifikacinis kodas	Rodiklis	Matavimo vienetas	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Sukauptoji vertė
14	Bendras pagalbą maistu gaunančių asmenų skaičius	skaičius	272 113,00	250 560,00	218 769,00	193 795,00	197 196,00	191 783,00	183 411,00				1 507 627,00
14a	15 metų ar jaunesnių vaikų skaičius	skaičius	57 273,00	57 688,00	60 627,00	52 994,00	51 373,00	47 743,00	44 553,00				372 251,00
14b	65 metų ar vyresnių asmenų skaičius	skaičius		9 138,00	9 109,00	9 927,00	14 866,00	18 947,00	19 905,00				81 892,00
14c	Moterų skaičius	skaičius	67 208,00	83 898,00	110 086,00	97 880,00	100 858,00	99 171,00	94 830,00				653 931,00
14d	Migrantų, užsienio kilmės dalyvių, mažumoms (įskaitant marginalizuotas bendruomenes, pavyzdžiui, romus) priklausančių asmenų skaičius	skaičius	996,00	2 616,00	3 227,00	2 201,00	2 082,00	1 883,00	1 804,00				14 809,00
14e	Neįgalųjų skaičius	skaičius	13 693,00	18 866,00	19 710,00	19 140,00	21 997,00	23 770,00	23 520,00				140 696,00
14f	Benamių skaičius	skaičius		566,00	506,00	449,00	334,00	226,00	196,00				2 277,00

Pagrindinės materialinės pagalbos produkto rodikliai

Paskirstytų prekių vertė

Identifikacinis kodas	Rodiklis	Matavimo vienetas	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Sukauptoji vertė
15	Bendra paskirstytų prekių pinigine vertė	EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	1 344 033,22	1 188 966,74	1 104 948,50				3 637 948,46
15a	Bendra vaikams skirtų prekių pinigine vertė	EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				0,00
15b	Bendra benamiams skirtų prekių pinigine vertė	EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				0,00
15c	Bendra kitoms tikslinėms grupėms skirtų prekių pinigine vertė	EUR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				0,00

Pagrindinės materialinės pagalbos rezultato rodikliai

Identifikacinis kodas	Rodiklis	Matavimo vienetas	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Sukauptoji vertė
19	Bendras pagrindinę materialinę pagalbą gaunančių asmenų skaičius	skaičius	0,00	0,00	0,00	0,00	197 196,00	191 783,00	183 411,00				572 390,00
19a	15 metų ar jaunesnių vaikų skaičius	skaičius	0,00	0,00	0,00	0,00	51 373,00	47 743,00	44 553,00				143 669,00
19b	65 metų ar vyresnių asmenų skaičius	skaičius	0,00	0,00	0,00	0,00	14 866,00	18 947,00	19 905,00				53 718,00
19c	Moterų skaičius	skaičius	0,00	0,00	0,00	0,00	100 858,00	99 171,00	94 830,00				294 859,00
19d	Migrantų, užsienio kilmės dalyvių, mažumoms (įskaitant marginalizuotas bendruomenes, pavyzdžiui, romus) priklausančių asmenų skaičius	skaičius	0,00	0,00	0,00	0,00	2 082,00	1 883,00	1 804,00				5 769,00
19e	Neįgaliųjų skaičius	skaičius	0,00	0,00	0,00	0,00	21 997,00	23 770,00	23 520,00				69 287,00
19f	Benamių skaičius	skaičius	0,00	0,00	0,00	0,00	334,00	226,00	196,00				756,00